

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 30.4.2004
COM(2004) 341 końcowy

2004/0117 (COD)

Wniosek dotyczący

ZALECENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie ochrony nieletnich i godności ludzkiej oraz prawa do odpowiedzi w odniesieniu do konkurencyjności europejskiego przemysłu usług audiowizualnych i informacyjnych

(przedstawiony przez Komisję)

UZASADNIENIE

1. WSTĘP

W dniu 24 września 1998 r. Rada przyjęła zalecenie w sprawie rozwoju konkurencyjności europejskiego przemysłu usług audiowizualnych i informacyjnych poprzez wspieranie ram krajowych mających na celu osiągnięcie porównywalnego i efektywnego poziomu ochrony nieletnich i godności ludzkiej (98/560/WE)¹ (zwane dalej „zaleceniem”). Zalecenie to jest pierwszym instrumentem prawnym na szczeblu UE dotyczącym treści przekazywanych w ramach usług audiowizualnych i informacyjnych, obejmującym wszystkie formy ich świadczenia, od nadawania programów do świadczenia usług internetowych.

W sekcji III ust. 4 zalecenia Komisję wzywa się do przedstawienia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania z oceny realizacji tego zalecenia w Państwach Członkowskich w dwa lata po jego przyjęciu.

Po raz pierwszy realizację zalecenia oceniono w 2000 r., a pierwsze sprawozdanie opublikowano w 2001 r.: Sprawozdanie z oceny dla Rady i Parlamentu Europejskiego dotyczące realizacji zalecenia Rady z dnia 24 września 1998 r. ochrony nieletnich i godności ludzkiej.² Sprawozdanie to wykazało, że realizacja zalecenia już wówczas była ogólnie dość zadowalająca. Na posiedzeniu w sprawie kultury w dniu 21 czerwca 2001 r. Rada przyjęła wnioski dotyczące sprawozdania z oceny, a Parlament w dniu 11 kwietnia 2002 r.³ przyjął uchwałę dotyczącą sprawozdania, w której zwraca się do Komisji o sporządzenie kolejnego sprawozdania w stosownym czasie, najlepiej przed dniem 31 grudnia 2002 r.

Dnia 12 grudnia 2003 r. Komisja Europejska przyjęła nowe sprawozdanie z oceny dotyczące zalecenia Rady z września 1998 r. w sprawie ochrony nieletnich i godności ludzkiej w świadczeniu usług audiowizualnych i informacyjnych. W sprawozdaniu tym dokonano analizy środków przyjętych przez Państwa Członkowskie i na szczeblu UE od roku 2000.

W celu sprostania wyzwaniom stawianymi przez postęp techniczny, w nawiązaniu do drugiego sprawozdania z oceny Komisja proponuje niniejsze dodatkowe zalecenie.

2. KONTEKST

Zalecenie wzywa Państwa Członkowskie, przemysł i zainteresowane strony, jak również Komisję do podjęcia działań w celu wzmocnienia ochrony nieletnich i godności ludzkiej w sektorze nadawczym i internetowym. Obecne w Internecie sprzeczne z prawem, szkodliwe i niepożądane treści i zachowanie nadal budzą obawy prawodawców, przedstawicieli przemysłu i rodziców. Pojawiają się nowe wyzwania zarówno pod względem ilościowym (więcej „nielegalnej” treści), jak i

¹ Dz.U. L 270 z 7.10.1998, str. 48.

² COM (2001)106 wersja ostateczna z 27.2.2001.

³ C5-0191/2001-2001/2087(COS).

jakościowym (nowe platformy, nowe produkty). Biorąc pod uwagę ciągle zwiększającą się moc przetwarzania i pojemność pamięci komputerów oraz fakt, że technologie szerokopasmowe pozwalają na dystrybucję treści takich jak zapis wideo na telefonach komórkowych trzeciej generacji, potrzeba bardziej bezpiecznego otoczenia jest większa niż kiedykolwiek.

3. ZAKRES WSPÓLPRACY

Zalecenie koncentruje się na treściach przekazywanych w ramach usług audiowizualnych i informacyjnych, obejmując wszystkie formy ich świadczenia, od nadawania programów do świadczenia usług internetowych.

4. DLACZEGO ZALECENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY, A NIE ZALECENIE KOMISJI?

Ponieważ harmonizacja ustawodawstw Państw Członkowskich jest wyłączona z zakresu polityki przemysłowej i kulturalnej, Wspólnota ma obowiązek zastosować niewiążące instrumenty, takie jak zalecenia, w celu wypełnienia zadań i obowiązków zapisanych w Traktacie.

Traktat WE nadaje Komisji uprawnienia do przyjmowania zaleceń: Artykuł 249 stanowi, że „w celu wykonania swych zadań oraz na warunkach przewidzianych w niniejszym Traktacie, (...) Komisja wydaje (...) zalecenia”. Artykuł 211 stanowi, że „w celu zapewnienia właściwego funkcjonowania i rozwoju wspólnego rynku Komisja (...) formułuje zalecenia lub wydaje opinie w sprawach będących przedmiotem niniejszego Traktatu, o ile Traktat wyraźnie to przewiduje lub uważa ona to za niezbędne”.

Jednakże Komisja uważa, że zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady należy przedkładać nad zaleceniem Komisji w tej sprawie.

Zalecenie, o którym mowa, dąży do rozwoju konkurencyjności europejskiego przemysłu usług audiowizualnych i informacyjnych poprzez wspieranie ram krajowych mających na celu osiągnięcie porównywalnego i efektywnego poziomu ochrony nieletnich i godności ludzkiej. Można lepiej osiągnąć ten cel, jeśli zalecenie jest omawiane i przyjęte przez Radę. Ponadto, Parlament Europejski w swojej uchwale⁴ z dnia 11 kwietnia 2002 r. w sprawie pierwszego sprawozdania z oceny dotyczącego zalecenia, w pełni poparł potrzebę ochrony nieletnich i godności ludzkiej. Dlatego też wydaje się uzasadnione, aby Parlament Europejski w pełni włączył się do dyskusji i przyjęcia zalecenia. Zaangażowanie Parlamentu Europejskiego zaowocuje szerszą debatą publiczną oraz większym wpływem wywieranym przez zalecenie. Podsumowując, cel wyznaczony przez Wspólnotę można osiągnąć w lepszy sposób poprzez przyjęcie zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady, a nie zalecenia Komisji.

⁴ C5-0191/2001-2001/2087(COS).

5. PODSTAWA PRAWNA ZALECENIA

Przemysł audiowizualny i informacyjny w Europie ma duży potencjał dla tworzenia miejsc pracy i wspierania wzrostu gospodarczego. Należy poprawić warunki konkurencyjności tych rodzajów działalności przemysłowej, szczególnie w odniesieniu do lepszego wykorzystywania nowości rozwoju technologicznego, takich jak digitalizacja. W związku z tym proponowaną podstawę prawną zalecenia stanowi art. 157 Traktatu WE, który wymaga od Wspólnoty i Państw Członkowskich czuwania nad zapewnieniem warunków niezbędnych dla konkurencyjności przemysłu Wspólnoty i podejmowania działań mających na celu m. in. sprzyjanie lepszemu wykorzystaniu potencjału przemysłowego polityk innowacyjnych, badań i rozwoju technologicznego.

Artykuł 157 stanowił już podstawę prawną dla zalecenia Rady z dnia 24 września 1998 r. w sprawie rozwoju konkurencyjności europejskiego przemysłu usług audiowizualnych i informacyjnych poprzez wspieranie ram krajowych mających na celu osiągnięcie porównywalnego i efektywnego poziomu ochrony nieletnich i godności ludzkiej⁵, uzupełnionego tym zaleceniem i decyzją Rady z dnia 20 grudnia 2000 r. sprawie wykonania programu wspierającego rozwój, rozpowszechnianie i promocję europejskich utworów audiowizualnych (MEDIA Plus – Rozwój, Rozpowszechnianie i Promocja 2001-2005)⁶.

⁵ Dz.U. L 270 z 7.10.1998, str. 48.

⁶ Dz.U. L 13 z 17.1.2001, str. 35.

Wniosek dotyczący

ZALECENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie ochrony nieletnich i godności ludzkiej oraz prawa do odpowiedzi w odniesieniu do konkurencyjności europejskiego przemysłu usług audiowizualnych i informacyjnych

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 157,

uwzględniając wniosek Komisji⁷,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁸,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów⁹,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu, a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zalecenie Rady 98/560/WE z dnia 24 września 1998 r. w sprawie rozwoju konkurencyjności europejskiego przemysłu usług audiowizualnych i informacyjnych poprzez wspieranie ram krajowych mających na celu osiągnięcie porównywalnego i efektywnego poziomu ochrony nieletnich i godności ludzkiej¹⁰ jest pierwszym instrumentem prawnym na szczeblu Wspólnoty, dotyczącym treści przekazywanych w ramach usług audiowizualnych i informacyjnych, obejmującym wszystkie formy ich świadczenia, od nadawania programów do świadczenia usług internetowych.
- (2) Na mocy decyzji nr 276/1999/WE¹¹ Parlament Europejski i Rada przyjęły wieloletni plan działań Wspólnoty w zakresie promowania bezpieczniejszego korzystania z Internetu poprzez zwalczanie sprzecznych z prawem i szkodliwych treści w światowych sieciach komputerowych (zwany dalej „planem działania”).

⁷ Dz.U. C [...] [...], str. [...].

⁸ Dz.U. C [...] [...], str. [...].

⁹ Dz.U. C [...] [...], str. [...].

¹⁰ Dz.U. L 270 z 7.10.1998, str. 48.

¹¹ Dz.U. L 33, z 6.2.1999, str. 1. Decyzja ostatnio zmieniona rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003 (Dz.U. L 284 z 31.10.2003, str. 1).

- (3) Decyzja nr 1151/2003/WE Parlamentu Europejskiego i Rady¹² wydłużyła okres obowiązywania planu działania na dwa lata i zmieniła jego zakres włączając środki mające na celu promowanie wymiany informacji i koordynacji z właściwymi podmiotami na szczeblu krajowym, jak również przepisy dotyczące krajów przystępujących.
- (4) Dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 lipca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego, w ramach rynku wewnętrznego¹³ wyjaśnia niektóre pojęcia prawne i harmonizuje niektóre aspekty w celu umożliwienia sektorowi usług społeczeństwa informacyjnego korzystanie w pełni z zasad rynku wewnętrznego. Szereg przepisów dyrektywy 2000/31/WE odnosi się również do ochrony nieletnich i godności ludzkiej, szczególnie art. 16. ust. 1 lit. e), zgodnie z którym Państwa Członkowskie i Komisja mają promować opracowanie kodeksów postępowania dotyczących ochrony małoletnich oraz godności ludzkiej.
- (5) Zmieniający się krajobraz mediów na skutek pojawiania się nowych technologii i innowacji w mediach, spowodował konieczność nauczania dzieci, jak również rodziców jak skutecznie korzystać z mediów.
- (6) W trakcie konsultacji publicznych dotyczących dyrektywy 97/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 czerwca 1997 r. zmieniającej dyrektywę Rady 89/552/EWG w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących wykonywania telewizyjnej działalności transmisyjnej¹⁴, zaproponowane, aby włączyć kształcenie w zakresie umiejętności korzystania z mediów do zagadnień objętych zaleceniem 98/560/WE.
- (7) Komisja zachęca do współpracy w wymianie doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy organami (samo)regulującymi, zajmującymi się oceną lub klasyfikacją treści audiowizualnych, w celu umożliwienia wszystkim widzom, a szczególnie rodzicom i nauczycielom, ocenę treści programów.
- (8) Zgodnie z propozycjami przedstawionymi podczas konsultacji publicznej na temat dyrektywy 97/36/WE, słuszne jest aby prawo do odpowiedzi miało zastosowanie do wszystkich mediów elektronicznych.
- (9) Uchwała Rady z dnia 5 października 1995 r. w sprawie wizerunku kobiet i mężczyzn przedstawionego w reklamie i w mediach¹⁵, zachęca Państwa Członkowskie oraz Komisję do podjęcia stosownych działań w celu promowania zróżnicowanego i realnego obrazu umiejętności i potencjału kobiet i mężczyzn w społeczeństwie.

¹² Dz.U. L 162 z 1.7.2003, str. 1.

¹³ Dz.U. L 178 z 17.7.2000, str. 1.

¹⁴ Dz.U. L 202 z 30.7.1997, str. 60.

¹⁵ Dz.U. C 296 z 10.11.1995, str. 15-16.

- (10) Przedstawiając swój wniosek dotyczący dyrektywy Rady wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania kobiet i mężczyzn w zakresie dostępu do towarów i usług¹⁶, Komisja uznała, że wizerunek płci obecny w mediach i reklamie budzi istotne wątpliwości dotyczące ochrony godności mężczyzn i kobiet, jednakże stwierdziła, że poruszanie tych kwestii we wniosku dotyczącym dyrektywy byłoby niestosowne.
- (11) Właściwym jest natomiast dążenie do pogodzenia zasady ochrony godności ludzkiej i wolności słowa poprzez przyjęcie przez Państwa Członkowskie podejścia międzymedialnego, którego wyraźnym celem jest zachęcanie przemysłu do unikania i zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną we wszystkich mediach.
- (12) Niniejsze zalecenie powinno uzupełniać zalecenie 98/560/WE, tak aby uwzględnić postęp techniczny,

I. NINIEJSZYM ZALECAJĄ, aby Państwa Członkowskie budowały atmosferę zaufania, która będzie wspierać rozwój przemysłu usług audiowizualnych i informacyjnych poprzez:

- (1) rozważenie możliwości wprowadzenia środków do przepisów swojego prawa krajowego i praktyki krajowej w celu zagwarantowania prawa do odpowiedzi we wszystkich mediach, bez uszczerbku dla możliwości dostosowania sposobu, w jaki jest ono wykonywane tak, aby uwzględnić specyfikę każdego medium
- (2) promowanie, w celu wspierania popytu na postęp techniczny oraz oprócz istniejących środków prawnych i innych dotyczących usług nadawczych i zgodnie z tymi środkami, a także w ścisłej współpracy z zainteresowanymi stronami:
 - działania umożliwiającego nieletnim korzystanie z usług audiowizualnych i informacyjnych on-line w sposób odpowiedzialny, szczególnie poprzez podnoszenie świadomości wśród rodziców, wychowawców i nauczycieli na temat potencjału nowych usług i sposobów, dzięki którym można uczynić je bezpiecznymi dla nieletnich, głównie poprzez kształcenie w zakresie umiejętności korzystania z mediów lub programów edukacji medialnej.
 - działania ułatwiającego, w stosownych i koniecznych przypadkach, identyfikację i dostęp do wysokiej jakości usług i treści przeznaczonych dla nieletnich, m.in. poprzez zapewnienie środków dostępu w instytucjach szkolnictwa i w miejscach publicznych.
- (3) wspieranie przemysłu w celu unikania i zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną we wszystkich mediach.

II. ZALECAJĄ, aby przedstawiciele przemysłu i zainteresowane strony:

¹⁶ COM(2003)657.

- (1) opracowały pozytywne działania na rzecz nieletnich, m.in. inicjatywy ułatwiające im szerszy dostęp do usług audiowizualnych i informacyjnych, unikając przy tym przekazywania treści o potencjalnie szkodliwym charakterze, w tym harmonizację oddolną realizowaną poprzez współpracę pomiędzy organami samoregulującymi i współregulującymi w Państwach Członkowskich i poprzez wymianę najlepszych praktyk w tym zakresie jako systemu wspólnych opisowych symboli, które pomagałyby widzom oceniać treść programów
- (2) opracowały efektywne działania mające na celu unikanie i zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną oraz promowanie zróżnicowanego i realnego obrazu umiejętności i potencjału kobiet i mężczyzn w społeczeństwie.

Sporządzono w Brukseli, dnia [...] r.

*W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący*

*W imieniu Rady
Przewodniczący*

ZAŁĄCZNIK

INDYKATYWNE WYTYCZNE DOTYCZĄCE WDRAŻANIA NA SZCZEBLU KRAJOWYM ŚRODKÓW DO PRZEPISÓW PRAWA KRAJOWEGO LUB PRAKTYKI W CELU ZAGWARANTOWANIA PRAWA DO ODPOWIEDZI WE WSZYSTKICH MEDIACH.

Cel: wprowadzenie środków do prawa krajowego lub praktyki Państw Członkowskich w celu zagwarantowania prawa do odpowiedzi we wszystkich mediach, bez uszczerbku dla możliwości dostosowania sposobu, w jaki jest ono wykonywane tak, aby uwzględnić specyfikę każdego medium.

- Bez uszczerbku dla innych przepisów przyjętych przez Państwa Członkowskie, na mocy prawa cywilnego, administracyjnego lub karnego, każdej osobie fizycznej lub prawnej, bez względu na narodowość, której uzasadnione interesy, m.in. reputacja i dobre imię zostały naruszone przez stwierdzenie **faktów w publikacji lub przekazie** powinno przysługiwać prawo do odpowiedzi lub podobnych środków prawnych. Państwa Członkowskie powinny zagwarantować, że faktyczne korzystanie z prawa do odpowiedzi lub podobnych środków prawnych nie jest utrudnione wskutek ustanowienia nieuzasadnionych warunków. Odpowiedzi należy udzielić w rozsądnym terminie po uzasadnieniu wniosku, we właściwym czasie i w sposób odpowiedni dla publikacji lub przekazu, do którego odnosi się wniosek. Prawo do odpowiedzi lub podobnych środków prawnych powinno przysługiwać w odniesieniu do wszystkich mediów będących pod jurysdykcją Państwa Członkowskiego.
- Państwa Członkowskie powinny przyjąć środki niezbędne do ustanowienia prawa do odpowiedzi lub podobnych środków prawnych oraz określić procedurę korzystania z nich. W szczególności należy zapewnić właściwy okres czasu oraz procedury, które zagwarantują osobom fizycznym lub prawnym zamieszkałym lub mającym siedzibę w innym Państwie Członkowskim odpowiednie skorzystanie z prawa lub środków prawnych.
- Wniosek o skorzystanie z prawa do odpowiedzi lub podobnych środków prawnych należy odrzucić jeśli wnioskodawca nie ma prawnie uzasadnionego interesu w publikacji odpowiedzi lub jeśli odpowiedź pociągałaby za sobą dokonanie czynu karnego lub naruszenie norm porządku publicznego.
- Należy ustanowić procedury poddawania kontroli sądowej sporów wynikających z korzystania z prawa do odpowiedzi i podobnych środków prawnych.